

ВІДГУК

офіційного опонента

**кандидата економічних наук, доцента Михайлишин Лілії Іванівни
на дисертаційну роботу Анісімова Івана Євгенійовича
на тему «Розвиток міжнародної інноваційної діяльності в умовах
глобальної економічної кризи», яку представлено до захисту
у спеціалізованій вченій раді Д 11.051.03 у Донецькому національному
університеті (м. Вінниця) МОН України на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове
господарство і міжнародні економічні відносини**

Актуальність теми дослідження

Науково-технічний прогрес є головним чинником трансформації суспільства до постіндустріальної економіки, а міжнародна інноваційна діяльність є каталізатором цього процесу та економічного зростання в цілому. Досягнення науки і технологій виступають ключовим фактором поліпшення якості продукції та послуг, економії трудових і матеріальних витрат, зростання продуктивності праці, вдосконалення організації виробництва та підвищення його ефективності в будь-якій галузі.

Відсталість технологічної структури, низький технологічний рівень виробничої бази економіки України, слабке фінансування з боку держави наукових робіт та НДДКР, брак фінансових ресурсів не дають можливості вітчизняним підприємствам розвиватися на власній науково-технічній основі, коли наукові та дослідницько-конструкторські розробки перетворюються на базовий елемент виробництва. Інноваційна активність підприємств України є надзвичайно низькою порівняно з розвинутими країнами світу. Переважна більшість вітчизняних підприємств залишається поза конкурентною боротьбою у сфері безперервного освоєння нових технологій.

Враховуючи вищезазначене, актуальність представленої дисертантом роботи, в якій досліджено проблеми та перспективи подальшого розвитку

міжнародної інноваційної діяльності в умовах глобальної економічної кризи, є беззаперечною.

Наукова новизна отриманих результатів

В процесі дослідження одержано наукові результати, які розкривають особистий внесок автора у розробку проблеми та характеризують новизну роботи:

висунуто гіпотезу, що інноваційний процес не завжди еквівалентний процесу розвитку, в свою чергу це пов'язано з вибіркоким характером поширення інновацій, які виявляються найбільш дієвими саме в середовищі розвинутих країн світу і деяких країн, що розвиваються;

розраховано економетричну модель оцінки впливу інноваційних факторів (вартість основних засобів, чисельність зайнятих в економіці, обсяг виконаних науково-технічних робіт) на валовий внутрішній продукт України, що дає змогу здійснювати прогноз динаміки ВВП країни;

визначено принципи (діалектики, забезпечення безперервності інвестування, керованості, принцип цілі, оптимізації, застосування ключових переваг соціально-економічної системи), які дозволяють уникнути фрагментарності в інноваційному розвитку держави, запропоновано концептуальний механізм інвестиційного забезпечення міжнародної інноваційної діяльності країни;

надано авторське визначення понять: «міжнародна інноваційна діяльність», яку запропоновано розуміти як нову форму міждержавних, міжфірмових економічних відносин, прямо чи опосередковано пов'язаних з наукою, науково-технологічними знаннями та технологіями, яка під впливом глобалізаційних процесів набуває значного рівня лібералізації у сфері інноваційних перетворень, за рахунок чого формується нематеріальна складова суспільного виробництва, посилюється інтернаціоналізація інноваційної сфери, складається міжнародний трансфер технологій, при загостренні конкуренції на світових ринках наукомісткої продукції та

зростання ролі держави в макроекономічному регулюванні ринкової економіки; «глобальний інноваційний розрив», під яким пропонується розуміти диспропорції в інноваційному розвитку як між окремими країнами так і всередині однієї країни, що призводить до значної нерівномірності темпів і ефективності науково-технічного прогресу в глобальному інноваційному просторі та проявляється в акумулюванні фінансово-економічних, торговельних суперечностей і дисбалансів між розвиненим світом і країнами, що розвиваються;

виокремлено специфічні умови протікання різних інноваційних процесів (економічні, організаційні, технічні), на основі чого доведена необхідність побудови комплексної класифікації визначення інновацій, яка має здійснюватися за значимими, загальними для індивідуальних інноваційних процесів ознаками.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій

Достовірність та обґрунтованість результатів проведеного дослідження забезпечується використанням діалектичного методу наукового пізнання, а також загальнонаукових методів пізнання, зокрема, системного підходу, аналізу та синтезу, структурного та порівняльного аналізу, методів статистичного аналізу, а також економіко-математичного моделювання.

Отримані результати наукових положень, висновків та рекомендацій базуються на використанні законодавчих та нормативних актів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, матеріалів Державної служби статистики України, Державної служби інтелектуальної власності України, офіційних матеріалів міжнародних організацій (ОЕСР, СОТ, ВОІВ, ВЕФ), наукових робіт провідних вітчизняних і зарубіжних учених, результатів власних досліджень автора.

Вищезазначене свідчить про обґрунтованість і достовірність викладених результатів дослідження.

За темою наукової роботи опубліковано 11 одноосібних наукових робіт загальним обсягом 4,9 д.а., у тому числі: у наукових фахових виданнях – 7 статей загальним обсягом 3,3 д.а., у наукових періодичних виданнях інших держав та виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз, – 2 статті загальним обсягом 1,2 д.а.

Публікації з достатньою повнотою відображають зміст дисертаційної роботи, автореферат відповідає її змісту.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами

Дисертацію виконано відповідно до напрямків науково-дослідної роботи кафедри міжнародної економіки Донецького національного університету (м. Вінниця) МОН України – держбюджетних тем: «Підвищення ефективності міжнародної економічної діяльності України в інтеграційних об'єднаннях: регіональний та галузевий аспект» (номер державної реєстрації 0106U012484), «Розвиток старопромислового регіону на засадах інноваційної стратегії та трансферу знань» (номер державної реєстрації 0111U009621).

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів

Отримані результати дослідження мають теоретичне значення, яке полягає в поглибленні теоретико-методологічних основ дослідження міжнародної інноваційної діяльності з урахуванням кризових явищ в умовах глобалізації.

Практичне значення отриманих результатів підтверджено їх використанням в діяльності Департаменту економічного розвитку і торгівлі Київської обласної державної адміністрації, Донецької обласної торгово-промислової палати України, ГО «ІТ ДОНБАС», ТОВ «Зроблено в Україні», а також у навчальному процесі Донецького національного університету (м. Вінниця) МОН України при викладанні дисциплін «Міжнародна

економіка», «Міжнародна економічна діяльність України», про що свідчать довідки, наведені у Додатках до дисертації.

Зауваження та дискусійні положення до дисертації

Незважаючи на ряд отриманих науково значущих результатів, робота не позбавлена певних недоліків, до яких слід віднести такі:

1. Беззаперечним науковим надбанням автора є висновок, що економічна криза виникає внаслідок недовикористання можливостей науково-технічного прогресу та перенесенні капіталу на освоєння в реальному секторі економіки високопродуктивних, проривних інновацій нових технологічних укладів (п. 1.1). Тому автор зробив висновок, що шлях подолання економічної кризи лежить в реалізації стратегії забезпечення конкурентоспроможності, яка полягає в створенні проривних технологій шляхом активізації інноваційної діяльності держави. Доцільно було б розкрити роль та місце в цьому процесі таких важливих елементів як науково-дослідницькі інститути, спеціалізовані міжнародні організації, приватний сектор та виявити взаємозв'язок між ними.

2. Автор констатує, що економіку можна вважати інноваційною, якщо в державі ефективно функціонують наступні елементи: розвинена інфраструктура, необхідна для підтримки НТП; інноваційна інфраструктура; чітко визначена спрямованість відтворювального процесу на досягнення високої технологічної конкурентоспроможності країни; активне впровадження інновацій в економіці. Однак доцільно було б приділити увагу такій важливій складовій як глобальна конкурентоспроможність національної економіки.

3. У другому розділі (п. 2.1) дисертаційної роботи, автор зазначає, що динаміка світової економіки за 2012-2014 роки стабілізувалася на рівні 3,4%, що значно нижче середньорічних темпів зростання в останній десятирічний період, коли навіть з урахуванням кризових явищ 2008-2009 років зростання було більше 4% (табл. 2.3). Достатньо важливим було б визначення головних

чинників, які в умовах глобальної економічної кризи впливають на міжнародну інноваційну діяльність.

4. У дисертаційній роботі залишилося поза увагою питання поширення світової практики розвитку інноваційної діяльності через кластерну концепцію, яка пояснює зростання конкурентоспроможності бізнесу за рахунок розширення доступу до технологій, інновацій, спеціалізованих послуг, ефективного інструмента залучення іноземних інвестицій, інтеграції національних виробників в світовий ринок високотехнологічної продукції. Відзначимо, що з огляду на принципові розбіжності в трактуванні кластерної політики, притаманній тим чи іншим країнам, дослідницький інструментарій цієї проблеми виявився розмитим.

5. В п. 3.3 автор наголошує, що запропонований механізм інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку держави сприятиме уникненню фрагментарності в інноваційному розвитку держави. Вважаємо за необхідність пояснення, що саме дисертант вкладає в поняття фрагментарності інноваційного розвитку.

Відповідність дисертації нормативним вимогам Порядку присудження наукових ступенів та інших документів

Викладені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження.

Дисертаційна робота Анісімова Івана Євгенійовича «Розвиток міжнародної інноваційної діяльності в умовах глобальної економічної кризи» виконана на високому науково-теоретичному рівні та є самостійною завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати стосовно вирішення проблем міжнародного інноваційного розвитку в умовах економічної циклічності.

Зміст дисертаційної роботи відповідає обраній темі, забезпечує досягнення поставленої мети і вирішення задач наукової роботи та відповідає вимогам п. 9, 11, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів».

Загальна оцінка дисертації

Ступінь і зміст наукової новизни, теоретичне і практичне значення роботи, достовірність отриманих висновків і рекомендацій, актуальність теми дослідження дають підстави для висновку, що дисертаційна робота «Розвиток міжнародної інноваційної діяльності в умовах глобальної економічної кризи» відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, а її автор Анісімов Іван Євгенійович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент

в.о. завідувача кафедри

міжнародної економіки,

маркетингу і менеджменту

Івано-Франківського

навчально-наукового

інституту менеджменту

Тернопільського національного

економічного університету

МОН України,

кандидат економічних наук, доцент

Л.І. Михайлишин

Згідно в.о. завідувача кафедри міжнародної економіки, маркетингу та менеджменту Тернопільського національного економічного університету Михайлишин Л.І. завідувач кафедри міжнародної економіки, маркетингу та менеджменту Тернопільського національного економічного університету Додоменко О.В.

